

עסקים ולומדים

זווית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

פרשת ראה, ל' אב התשע"ו

מה יהיה או מה היה?

בחירות מלוות את כל חיינו. אנו נדרשים כל הזמן לבחור. אנו בוחרים קבוצת השתייכות, מקום לימודים, בני זוג, נציגי ציבור וממשלות. מנהלים ומנהיגים נדרשים לבחור ולקבל החלטות כמעט בכל רגע נתון: מהלכים אסטרטגיים, השקעות לטווח רחוק, פרויקטים, יוזמות פיתוח, מנהלים, אנשי צוות, להתרחב או להצטמצם, פקודות קניה ומכירה בניירות ערך ועוד. אולם מעל לכל אלה אנו נדרשים לבחירות ערכיות הקשורות בניהול חיים: מהו אורח החיים שלנו? האם להתנהל בריאותית וכלכלית "בלי חשבון" או מתוך שקיפות, יושר והגינות פנימיים? האם אני רואה רק את עצמי או שאני מתחשב ורגיש גם לצרכיהם ורגשותיהם של הסובבים ועוד.

מעניינת העובדה כי במילה 'בחירות' טמונה המילה 'חירות'. בחירה אמיתית מתאפשרת רק מתול חירות; חופש מלחצים, הסחות דעת, אינטרסים זרים וטעויות. הלוואי.

את שורש הבחירה מסמנת התורה בפתחת פרשתנו בהוראה כל כך 'פשוטה': "ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה". זה נשמע קל. פשוט לשאת עיניים ולראות. בפועל המציאות קצת יותר מורכבת, שאם לא כן מדוע אנו, וכל העולם יחד אתנו, טועים כל כך הרבה פעמים בבחירות שאנו עושים בכל התחומים שהזכרו? מדוע העולם מלא במומחים, חלקם שרלטנים ומאחזי עיניים, שמתיימרים לעזור לנו לבחור? מגידי עתידות, קוראות בקפה, אסטרולוגים וכותבי הורסקופים. בעידן הנוכחי יש גם תוכנות מחשב מתוחכמות המסוגלות "לנבא" את העתיד. אפילו באקדמיה יש כיום תחום עתידני. אלא שעל כל ה'מקצוענים' הללו אומרת התורה: "לא ימצא בך קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים- כי תועבת ה' כל עושה אלה- **תמים תהיה עם ה' אלהיך**"! (דברים יח). אולם הוראה זו רק מעצימה את הבעיה. איך רואים?

הביטוי "ראה" הוא חריג בתורה. הכתוב נוקט לרוב במילה "שמע": "ועתה ישראל שמע אל החוקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו..." (דברים ד' א') "קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם רואים זולתי קול" (שם ד' יב). כך גם במבוא לעשרת הדברות: "שמע ישראל את החוקים ואת המשפטים אשר אנכי דובר באזניכם היום..." (שם ה' א') וכמובן ביסוד היסודות של היהדות: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" (שם ו' ד'). גם בפרשתנו הכתוב אומר: "הברכה אשר תשמעו... והקללה אם לא תשמעו". אז מה צריך לראות?

דומה כי בתורה השמיעה היא כלפי העתיד והראיה היא ביחס לעבר. בכל מקום בו אנו נתבעים לקבל החלטות בקשר לעתיד עלינו לשמוע ולראות גם יחד. לשמוע אל החוקים ואל המשפטים והדברים אשר שמענו בהר סיני פירושו להפנים את מערכת הערכים אשר קבלנו ולהקשיב לקולו של המוסר הפנימי אשר עוצב בידי כל אלה. בנוגע לחוזים ולקוסמים המנחשים את העתיד אומרת התורה באופן חד: עזוב, זה שקר. תמים תהיה. לך בתום ליבך על פי כל מה ששמעת וראית עד כה.

אז מה יש לראות? יש לראות את העבר; או במילים אחרות ללמוד מהניסיון. החלטות אפשר לקבל לאור העבר- לאור מה שראינו שכבר קרה ולא לאור העתיד. העתיד הוא נעלם.

הכתוב מצווה לראות ביחס למה שקרה כבר: "**עיניכם הוראות** את אשר עשה ה' בבעל פעור... ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום" (שם ד' ד'); "אתם ראיכם אשר עשיתי למצרים" (שמות יט ד); "אתם ראיכם כי מן השמים דברתי עמכם" (שמות כ יח); "**כי עיניכם הוראות** את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה" (דברים יא ז); ולסיכום "אתה **הראת לדעת** כי ה' הוא האלוהים" (שם ד' לח).

קבלת החלטות, הבחירה בין ברכה לקללה, חייבת לראות את העבר ולהסיק מסקנות על פי כל מה שראינו עד כה. מה שראינו הוא מוחלט.

הניסיון ההיסטורי ההתנסות האישית הם מורי הדרך המובחרים. בכל היתר תנחה אותנו השמיעה הפנימית.

כותב המאמר: הרב אבי גיסר, רב הישוב עפרה, יו"ר מועצת חמ"ד ורב צהר.

בארגון רבני צהר חברים למעלה מ-1,000 רבנים ואנשי חינוך, הפועלים בהתנדבות לקדם זהותה היהודית של מדינת ישראל, מתוך הידברות ושותפות. ארגון רבני צהר מבוסס על עקרונות של יושרה ונאמנות למדינה, תוך מחויבות להלכה ולמסורת היהודית.

ארגון צהר מזמין אותך להיות שותף באיחוד החברה הישראלית ובעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל

לתרומות ולתמיכה בפעילויות של צהר: 1800-071-414 | www.tzohar.org.il

חפשו אותנו ב-f

